

Posodobitev kurikularnega procesa na OŠ in GIMN

POSKUS - PREHOJENA POT

Zaključna konferenca, Lj. 8.5.2014

Dr. Branko Slivar

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

UVOD

Razlogi za uvedbo poskusa

- nejasno opredeljeno poslanstvo gimnazijskega programa,
- toga predmetno-razredna organizaciji kurikula,
- za vse dijake je določen praktično enak predmetnik,
- pretiran normativizem,
- izidi dijakov (znanje ...) so ovrednoteni le, če so tesno povezani s predmetnim znanjem oziroma je znanje izraženo tako, kot zahtevajo (podrobno) določeni standardi znanja in izpitni katalogi,
- omejen nabor različnih oblik in metod dela
- itd....

Namen in cilji poskusa

- S poskusom se preverjajo trije elementi sprememb, ki so jih šole najpogostejše navajale v svojih predlogih za poskus in so hkrati v Izhodiščih prenove gimnazijskega programa:
 1. Izbirnost
 2. Fleksibilnost organizacije
 3. Različne oblike in načine usvajanja znanja ter njihovo vrednotenje

Pregled aktivnosti

- Aprila 2009 povabilo MŠŠ k pripravi izvedbenih gimnazijskih modelov
- Odzvalo se je 20 gimnazij
- ZŠ je pregledal predloge in pripravil metodologijo za izvedbo poskusa
- Srečanje s šolami, ki so pripravile predloge
- Priprava kriterijev za izbor programskih elementov - ZŠ in MŠŠ
- ZŠ pripravil predlog za uvedbo poskusa – januarja 2010 sklep MŠŠ o pripravi načrta poskusa
- ZŠ je pripravil Načrt poskusa, ki je bil potrjen feb. 2010 na SSSI
- Sklep MŠŠ o uvedbi poskusa - junij 2010
- Šole so v avgustu pripravile operativne načrte izvedbe
- 1.9. 2010 začetek izvajanja poskusa na šolah
- Prvo poročilo: januar 2012
- Drugo poročilo: februar 2013
- Tretje poročilo: januar 2014
- Četrto poročilo: december 2014

9. točka

V pogodbi za izvajanje poskusa, ki jo skleneta šola in ZRSS se natančneje opredeli model izvajanja na osnovi pogojev:

1. Obseg tedenske učne obveznosti dijaka ne sme presegati 33 ur /zato morajo šole v svojem izvedbenem predmetniku načrtovati tedensko število ur po letnikih.
2. Maturitetni standard ostaja enak kot sedanjí, maturitetni standard novih maturitetnih predmetov znaša najmanj 280 ur.
3. Obseg predmetov temeljnega dela programa mora biti enak sedanjemu.
4. Šole morajo oblikovati oddelke v skladu z veljavnimi normativi in standardi.
5. Ocenjevanje: Šola je avtonomna pri vrstah in načinih ocenjevanja, vendar mora pri izvedbenih rešitvah upoštevati koncept, na katerem temelji preverjanje in ocenjevanje znanja v douniverzitetnem izobraževanju (brez izpitnih oblik ocenjevanja).
6. Dodatne ure za nivojskost se priznajo v višini, ki jo predvideva izvedbeni model vendar ne več kot 10% obsega ur letnika, v katerem se nivojski pouk izvaja oz. v višini 15% če šola izvaja poskus samo v enem oddelku. Šole, ki v svojem projektu presegajo navedene omejitve, bodo morale obseg oz. nabor predmetov na dveh ravneh prilagoditi navedenim omejitvam in pripraviti predlog izvedbenega predmetnika.
7. Pogoji za izvajanje izbirnih predmetov je predhodna obravnava in sprejem na Strokovnem svetu za splošno izobraževanje.

Pregled

V začetku se je odločilo za poskus 20 gimnazij, 1 je odstopila pred začetkom, 1 po prvem letu. Poskus zaključuje 18 gimnazij

1. Element **izbirnost** se izvaja v obliki dveh modelov:

– *Model izbirnih predmetov, ima tri inačice:*

1. izbira predmetov z vključitvijo novih predmetov v obveznem delu predmetnika (strok. gimn.),
2. novi izbirni predmeti
3. dodatne ure pri posameznih predmetih v izbirnem delu programa.

– *Model izbire ravni zahtevnosti pri splošnoizobraževalnih predmetih, ki ima dve inačici:*

- kot izenačevanja predznanja dijakov v nižjih letnikih (dopolnjevanja znanja)
- kot poglobljanja (nadgrajevanje) znanja glede na interese dijakov v višjih letnikih.

2. Fleksibilnost : organizacijske oblike, ki jih bodo šole izvajale.

3. Element različnih oblik in načinov usvajanja znanja ter njihovo vrednotenje se izvaja v naslednjih modelih:

- *Alternativne oblik ocenjevanja*
 - pri predmetih: vrstniško ocenjevanje, samoocenjevanje, mapa dosežkov z refleksijo, vodena razprava, diagnostično ocenjevanje
 - pri projektnem delu in raziskovalnih dejavnostih: soocenjevanje (dijaka in učitelj), projektna mapa, sodelovanje in angažiranost dijakov,
- *Ocenjevanje kompleksnih znanj s pomočjo avtentičnih nalog*
- *Ocenjevanje raziskovalne kompetence*
- *Model skupne priprave pisnega ocenjevanja pri medpredmetnem povezovanju in timskem poučevanju*

Vloga šol

- Izvajanje modelov in zagotavljanje kakovostne izvedbe modelov
- Sodelovanje pri spremljanju in pripravi kurikularnih dokumentov
- Izvedba samoevalvacije
- Vodenje ESS dokumentacije
- Priprava poročil
- Sodelovanje z ZŠ in MŠŠ

Vloga šol in ZŠ pri izvedbi poskusa

- **Zavod za šolstvo:**
 - Vodenje in koordinacija poskusa
 - Skrbniki za posamezne šole
 - Svetovanje (delovna srečanja, obiski šol, ugotavljanje potreb po usposabljanju)
 - Sodelovanje s šolami pri pripravi kurikularnih dokumentov
 - Spremljanje izvajanja poskusa (intervjuji, ankete)
 - Finančno upravljanje (ESS sredstva)
 - Priprava poročil

POSKUS (vključenih 18 šol)

- Izbirnost
 - nivojev: 16 šol, (izravnalni model v 1.letniku)
 - predmetov: 3 šole oz. UN Kreativno podjetništvo, Astronomija, Projektno delo z osnovami raziskovalnega dela
- Fleksibilnost organizacije: npr. strnjeno izvajanje, premik predmetov v letnike
- Različne oblike in načine usvajanja znanja ter njihovo vrednotenje: 9 šol

Ugotovitve

- Učitelji vidijo manj težav pri fleksibilni diferenciaciji tako glede ocenjevanja kot spodbud, ki so jih deležni različno sposobni ali različno zainteresirani dijaki. Tako učitelji kot dijaki so zadovoljni z nivojskim poukom, prednosti so v manjšem številu učencev v razredu, tako osnovnega kot višjega nivoja, to pa spodbuja ustvarjalnost, možnost aktivnega sodelovanja in izražanja lastnega mnenja pri pouku.
- UN pomenijo obogatitev izobraževalne ponudbe. Ker se za njih odločijo dijaki, ki jih tematika zanima, spodbudno delujejo na aktivnost in samostojnost dijakov.
- Ravnatelji in učitelji so z izvedbami fleksibilnih predmetnikov zadovoljni. Priprave na pouk so za nekatere krajše, za nekatere pa pomenijo veliko usklajevanja s kolegi. Ure so bistveno bolj intenzivne in učinkovite, več časa ostane za utrjevanje in ponavljanje. Nekateri učitelji poročajo o višjih povprečnih končnih ocenah, tudi bolj kakovostnem in povezanem znanju ter zadovoljstvu dijakov. Tako učitelji kot ravnatelji omenjajo bolj intenzivne odnose med učitelji, več sodelovanja, boljše spoznavanje in tako tudi bolj ugodno klimo.

Ugotovitve (nad)

Pri elementu Vpliv različnih oblik usvajanja in vrednotenja znanja na motivacijo, učni uspeh in tudi zadovoljstvo učiteljev lahko povzamemo:

- boljšo motivacijo za učenje ugotavlja 6 šol,
- višji učni uspeh in manj izostankov ugotavlja 6 šol,
- kakovost raziskovalnih nalog in drugih izdelkov ugotavljata 2 šoli,
- zadovoljstvo učiteljev ugotavljajo 4 šole (npr. dijaki so bolj aktivni, opazen je napredek v komunikaciji dijakov, povečala se je objektivnost pri vrstniškem ocenjevanju, učitelji več sodelujejo med seboj, dijaki dosegajo boljše ocene in višje uspehe na tekmovanjih).

Kaj je pokazal poskus?

- Matura ni ovira
- Izbirni predmeti
- Delitev v skupine ima finančne posledice
- UN so pripravljeni na spremembe (niso po letnikih) in omogočajo nivojskost
- Da uresničimo medpredmetne in kurikularne povezave, sprostimo predmetnik;
- Projektno delo, osnove raziskovalnega dela, timsko delo učiteljev in medpredmetnost zahtevajo fleksibilnost
- Omogočen premik predmetov iz letnikov v letnike-strnjeno poučevanje.
- Ure naj bi bile opredeljene na 4-letni ravni, izvedba naj bi bila avtonomna.
- Potrebno je spremeniti pravilnik o preverjanju in ocenjevanju – možnost alternativnih oblik.